

با وجود بهبود اقتصاد جهانی

« فقر »

بزرگترین چالش قرن است

اشاره:

نشست‌های مشترک صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی با حضور وزیرای دارایی و رؤسای بانک‌های مرکزی کشورهای عضو صندوق در تدوین و ترسیم دورنمای رشد و توسعه اقتصادی جهان به ویژه کشورهای در حال توسعه، حایز اهمیت است.

در این نشست‌ها اغلب موضوع‌های مهم بین‌المللی از جمله مسأله فقر و لزوم مساعدت مالی بین‌المللی به کشورهای فقیر بدهکار، راهکارهای ایجاد و تقویت روند رشد اقتصاد جهانی و نحوه برخورداری از منافع آن برای تمام کشورها و... مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند و نمایندگان کشورها دیدگاه‌های خود را درباره این گونه مسایل بیان می‌کنند. با وجود آنکه در نشست‌های مشترک صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی در دهه گذشته، پیوسته مسأله فقر و ضرورت مبارزه با آن و ارایه کمک‌های بین‌المللی برای بهبود شرایط زندگی مردم ساکن در این کشورها مطرح بوده است و برنامه‌هایی از جمله «ببتکار عمل کاهش بدهی کشورهای فقیر بدهکار» به تصویب رسیده است، اما عملکردها در حد مصوبات نبوده است. از سوی دیگر نمایندگان کشورهای پیشرفته صنعتی همواره بر پاره‌ای موارد انگشت می‌نهند که تأثیر زیادی بر فرایند رشد اقتصاد جهانی ندارند یا با انجام تعدیل‌هایی در اقتصادهایشان قابل اغماض می‌باشند. مانند موضوع افزایش بهای نفت و اثر آن بر رشد اقتصاد جهانی، به ویژه کشورهای پیشرفته.

این نوشتار، گزارشی است از نشست اخیر مشترک بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول که توسط خانم لولی عمرانی از نشریه «بررسی صندوق بین‌المللی پول» برگردان شده است.

شرایط اقتصاد جهانی دلگرم کننده و دورنماهای رشد مستمر اقتصادی به‌طور کلی مساعد هستند. با این حال، فقر همچنان بزرگترین چالش قرن است که به قوت خود باقی است. نمایندگان ۱۸۲ کشور عضو صندوق بین‌المللی پول در جلسه سالانه صندوق و بانک جهانی اعلام کردند: اگرچه جهانی شدن فرصت‌هایی را برای رشد و توسعه در کشورهای غنی و فقیر به ارمغان

آورده است، ولی هیچکس قادر به بهره‌گیری از این فرصت‌ها نیست.

«یانوس پاپانتونیو» وزیر اقتصاد و دارایی یونان گفت: نمایندگان کشورهای عضو توافق کردند که هدف از کاری که جامعه بین‌الملل با آن مواجه است، ساخت یک اقتصاد موفق و کاملاً جهانی که برای همه افراد مفید باشد و همچنین توجه کردن به فقر گسترده‌ای است که همچنان به شکل غیرقابل قبول اقتصاد جهانی به قوت خود باقی مانده است.

نمایندگان صندوق علاوه بر تأکید بر کاهش فقر که خود پیام غالب در جلسات ۲۰۰۰ بود، به بررسی رئوس موارد مربوط به فقر پرداختند.

این موارد شامل: افزایش فعلی بهای نفت و مفاهیم آن به طور اخص برای کشورهای رو به توسعه‌ای که به واردات نفت وابسته هستند، حمایت از اجرای کاهش بدهی‌های ۲۰ کشور از بدهکارترین کشورهای فقیر تا پایان سال جاری، نیاز به تقویت تجدید ساختار مالی بین‌المللی و مسایل مختلف مربوط به اصلاحات مؤسسات «برتون وودز» (Bertton Woods) و تقسیم کار بین صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی بودند.

رشد اقتصاد جهانی

عقیده کلی نمایندگان کشورهای عضو صندوق بین‌المللی پول در

جلسات قبل این بود که وخیم‌ترین بحران بین‌المللی مالی به سر آمده است.

«رودریگو دوراتو فیگارادو» نایب رییس دوم و وزیر اقتصاد اسپانیا گفت: «آن موقع حرف ما درست بود»، ولی «این مسأله از ذهن ما دور بود که در حال حاضر خود را در دوره رونق اقتصاد جهانی بیابیم».

وی متذکر شد: «پیش‌بینی می‌شود این شکوفایی اقتصاد تا ۲۰۰۱ در تمامی مناطق جغرافیایی جهان جریان داشته باشد.

رشد قوی اقتصادی در آمریکا و همین‌طور اروپا و اکثر کشورهای آسیا به این عملکرد کمک زیادی کرده است.

انتظار می‌رود که پس از رهایی یافتن از بحران مالی اخیر، کشورهای آمریکای لاتین به این شکوفایی اقتصادی ملحق شود.

«چه آ جان تو» رییس بانک ملی کامبوج و «کیت چهن» وزیر ارشد اقتصاد و دارایی کامبوج متذکر شدند که بنیادهای مولد اقتصاد جهانی تقویت شده‌اند و الگوی پایدارتر و رشد ایجاد شده است.

نمایندگان حاضر در نشست پراگ، کشورها را به خاطر عملکردهای موفقشان تحسین کردند و از جامعه بین‌الملل به خاطر کمک به کشورها در جهت اجرای

اصلاحات ضروری در بخش‌های مالی، حقوقی و دولتی قدردانی نمودند.

با این حال، چندین نماینده از بین شرکت‌کنندگان با احتیاط اظهار داشتند که کاری که در پیش است، پایدارتر شدن این رشد و توزیع منافع آن به طور گسترده‌تر را موجب خواهد شد.

«دوراتو دوفیگارادو» گفت: برای مثال اگر بهای انواع نفت همچنان سیر صعودی طی کند، در آن صورت دورنمای مساعد رشد جهانی به مخاطره خواهد افتاد.

«دی دی سر ریندرز» وزیر دارایی بلژیک با این گفته موافقت کرد. وی گفت: «این به نفع همه است» که شامل کشورهای تولیدکننده نفت نیز می‌شود، زیرا از کاهش رشد اقتصاد جهانی جلوگیری می‌کند. لذا ضرورت دارد این اطمینان حاصل شود که بازار با شیوه‌ای هماهنگ‌تر با شرایط اقتصادی عمل کند.»

تعدادی از نمایندگان که از این موضع حمایت کردند، از کشورهای تولیدکننده نفت خواستند که تولید خود را به منظور کاهش قیمت‌ها افزایش دهند.

با وجود این، «محن نوریخس» رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تلاش‌های فعلی در جهت انتقال مسؤلیت به دوش

کشورهای تولیدکننده نفت را «ناعادلانه بودن آشکارا» توصیف کرد.

وی گفت: وقتی بهای نفت سقوط می‌کند، از تولیدکنندگان نفت خواسته می‌شود که سیاست‌های اقتصادی‌شان را برای جبران کاهش قیمت‌ها تعدیل کنند. اما وقتی قیمت‌های نفت بهبود می‌یابند، کشورهای صنعتی سیاست‌های اقتصادی‌شان را تعدیل نمی‌کنند. ولی تلاش می‌کنند که کشورهای تولیدکننده را تحت فشار قرار دهند تا تولید نفت خود را تعدیل کنند.

«فدریکو زایاس چیریف» وزیر دارایی پاراگوئه نیز در مورد مخاطرات جهانی شدن صحبت کرد و گفت که جهانی شدن یک چالش جدی فزاینده‌ای برای قوه ابتکار و خلاقیت اعضای صندوق و بانک جهانی مطرح می‌سازد.

وی ابراز امیدواری کرد که کشورهای صنعتی به امر «دستیابی به رشد اقتصاد جهانی که به نفع همه کشورهای جهان باشد» از طریق گشودن بازارهایشان، تأمین کمک‌های مالی بیشتر و کاهش بدهی فقیرترین کشورها کمک کنند.

«راد کمپ» معاون خزانه‌داری مشترک‌المنافع استرالیا اظهار داشت که رشد پایدار متلزم اجرای مراسم معمول و سیاست‌های ماعد داخلی،

وام‌دهی بهتر و ارزیابی‌های سرمایه‌گذاری و عملکرد بهتر از سوی مؤسسات بین‌المللی است.

وی همچنین گفت که کشورهای صنعتی می‌توانند دورنماهای اقتصادی کشورهای بسیار ضعیف را از طریق کاهش موانع تجاری بهبود بخشند.

«وای شیانگلوئنگ» رییس بانک مرکزی خلق چین «یک نوع جهانی شدن پیروزمندانه که از طریق برابری حاصل می‌شود» را خواستار شد.

وی گفت: ایجاد یک نظم عادلانه و معقول اقتصاد جهانی برای همه کشورها (تا سر حد امکان و بر اساس مساوات) در تصمیم‌گیری اقتصاد بین‌الملل، تعیین قوانین و ایجاد یک سیستم جدید و عادلانه بین‌المللی مالی و تجاری ضروری است.

تقویت سیستم پولی

نمایندگان حاضر در نشست پراگ به‌طور کلی از تلاش‌های اخیر صندوق بین‌المللی پول در جهت تقویت نظام مالی بین‌المللی از جمله تنظیم استانداردها و قوانین، برنامه‌هایی برای بهبود امر نظارت و تلاش‌هایی برای افزایش شفافیت، استقبال کردند.

«شاه ا.ام.اس. کیریا» وزیر دارایی بنگلادش تأکید کرد که تجدید ساختار مالی برای آنکه پایدار باشد، باید بر اساس مساوات اجرا شود و

کشورهای روبه توسعه و صنعتی هر دو باید از فرصت برابر برای مشارکت برخوردار گردند.

«دانو شفیع فحد» معاون وزیر دارایی مالزی پیشنهاد کرد که نظارت صندوق بین‌المللی پول بی‌طرفانه‌تر صورت گیرد. وی گفت: اگر صندوق بین‌المللی پول توجه بیشتری نسبت به تحولات در کشورهای بزرگ صنعتی که مفاهیم سیستماتیک برای بقیه کشورهای جهان دارند، مبذول دارد، در آن صورت امر نظارت مؤثرتر خواهد بود.

«پاول مرتلیک» معاون نخت‌وزیر و وزیر دارایی جمهوری چک نیاز به شفافیت را به منزله امری مهم در اقتصادهای انتقالی توصیف کرد.

وی گفت: «فقدان شفافیت موجب افزایش هزینه‌های انتقال و کاهش رشد اقتصادی می‌شود.»

حمایت از کشورهای فقیر با بدهی سنگین

بنا به گفته پاشاتویو، مسأله فقر در خلال دوره عملکرد قوی اقتصادی می‌تواند سهل‌تر مورد بحث و بررسی قرار گیرد. وی تأکید کرد که جامعه بین‌الملل باید از شرایط ماعد فعلی بهره‌گیری کند.

پاپاتویو به همراه اکثر نمایندگان که سخنرانی داشتند، از موضوع کاهش فقر و امکان توسعه «برنامه

ابتکار عمل کشورهای فقیر بدهکار» حمایت کردند.

وی گفت: «جهان توسعه یافته باید به منظور مقابله با فقر از طریق کاربرد سیستماتیک سیاست‌های ایجاد رفاه و مساعدت، بر تلاشش بیفزاید».

کمپ از پیشرفت حاصله در جهت هماهنگ کردن ۱۰ کشور بسیار بدهکار با تصمیمات صندوق بین‌المللی پول استقبال کرد و بر ضد خود خوشنودی هشدار داد. وی از صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی خواست که روال تلاش‌های فعلی خود را حفظ کند و به تشریح مساعی و همکاری نزدیک جهت «جلب ۱۰ کشور دیگر با بدهی سنگین تا پایان سال جاری» ادامه دهند.

وی گفت: کشورهای فقیر با بدهی سنگین باید خود شرایطی را که مانع ایجاد رفاه (از جمله درگیری‌های مسلحانه در برخی کشورها) می‌شود، مورد بررسی قرار دهند.

«پریجادی پراپتوسوهاردجو» وزیر دارایی (اندونزی نیز از پیشرفت حاصله در اجرای ابتکار عمل کاهش بدهی کشورهای بسیار فقیر استقبال کرد، ولی از اینکه مسأله تأمین مالی آن همچنان لاینحل باقی مانده، ابراز نگرانی نمود. وی از همه اعطاکنندگان کمک مالی دوجانبه و چندجانبه خواست «تا منابع مالی لازم

را برای اجتناب ورزیدن از موانعی که بر سر راه کاهش بدهی‌های کشورهای فقیر است، تأمین کنند».

مؤسسات برتون وودز

مسأله «همکاری» در مباحثات مربوط به نقش‌های صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی بود.

چندین نماینده در اجلاس پراگ این دو مؤسسه مالی (صندوق و بانک) را ترغیب به تقویت مشارکشان با یکدیگر و همچنین هماهنگی فعالیت‌هایشان با مؤسسات مالی منطقه‌ای همچون مؤسسه چیانگ مای کردند. این مسأله از نظر چند نماینده آسیایی حاضر در اجلاس به عنوان گامی فراتر به سوی همکاری اقتصادی در منطقه آسیا تلقی شد.

ایگور میتوکوف، وزیر دارایی اوکراین از صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی خواست تا در ترویج سیاست‌های مساعد توسعه، تقویت سیستم بین‌المللی پولی و مالی و کمک به تسریع تجارت بین‌المللی، از مسؤلیت اصلی خود دور نشوند. وی بر اهمیت حفظ روح تعاون مؤسسات بین‌المللی مالی در پایان قرن انقلاب اطلاعاتی، تأکید کرد.

موضوع دیگری که توجه زیادی را از سوی نمایندگان شرکت‌کننده در اجلاس به خود جلب کرد، فرمول

سهیمه صندوق و تجدید نظرهایی بود که شرایط مستغیر اقتصاد جهانی را نشان می‌داد.

چندین نماینده از سوی کشورهای در حال توسعه از جمله کینی کینی لانو، توتوتاسی فاکافانوا وزیر دارایی تونگان و «داتو حاجی سلامت حاج موناپ» معاون وزیر دارایی برونسی دارالسلام گفتند که احساس می‌کنند کشورهای آنها در تبیین اولویت‌های توسعه‌ای به ویژه با توجه به تأکید بر دخالت دولت در برنامه‌ها، باید صحبت بیشتری بکنند.

نیوم جین، وزیر دارایی و اقتصاد کره توافق کرد که سیستم‌های سهیمه و نمایندگی صندوق بین‌المللی پول نیاز به تعدیل دارند.

به نظر وی، «سیاست فعلی صندوق بین‌المللی پول کاملاً نفوذ اقتصادهای در حال گذار آسیا از جمله کره را در نظر نگرفته است. کمپ با وی موافقت کرد، ولی گفت که وی خواستار آن نیست که سطح نمایندگی کشورهای کوچکتر در حال توسعه کاهش یابد.

وی اضافه کرد: استرالیا از مختصرسازی سیستم فرمول فعلی سهیمه «که فاقد منطق و شفافیت» است، حمایت می‌کند.